

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2022/069 van 6 september 2022

over

tekst	Voorontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	over de onderwijsinternaten
roepnaam	(decreet onderwijsinternaten)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 15 juli 2022

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de Ben Weyts, Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand van 18 juli 2022, ontvangen door de VTC op 19 juli 2022;

Gelet op de behandeling op de zitting van 6 september 2022;

Brengt op 6 september 2022 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een voorontwerp van decreet *over de onderwijsinternaten* (hierna "het Ontwerp"), zonder aanduiding van specifieke artikelen.
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Het Ontwerp beoogt de onderwijsinternaten een eigen hedendaagse regelgeving te geven. Op die manier worden de onderwijsinternaten erkend als een volwaardige sector binnen onderwijs.
4. De huidige regelgeving is verouderd. Ze dateert van begin jaren 80 van de vorige eeuw of zelfs ouder en ze werd nooit wezenlijk aangepast. Ze is weinig samenhangend en heeft heel wat hiaten.
5. Door het Ontwerp wordt de sector onderwijsinternaten in staat gesteld om de maatschappelijke verwachting die ten aanzien van hen geldt, in te vullen. De nieuwe regelgeving biedt een kader van waaruit de onderwijsinternaten de uitdagingen van vandaag en morgen op een adequate manier tegemoet kunnen treden.
6. Het motto van de conceptnota van 13 november 2020 'Onderwijsinternaten, een plaats binnen de samenleving', die de basis vormde voor het decreet over de onderwijsinternaten is behouden. Er is oog voor het onderwijsinternaat als organisatie, de fysieke plaats waar jonge mensen zullen verblijven en begeleid worden, maar evenzeer voor de voor de plaats (rol) die het onderwijsinternaat inneemt binnen de samenleving.
7. Een onderwijsinternaat is veel meer dan zijn hotelfunctie (bed, bad, brood). Ouders en internen verwachten dat een onderwijsinternaat de jongeren begeleidt en vormt. Maar, er zijn ook grenzen aan wat we verwachten van onderwijsinternaten.
8. Het Ontwerp bevat heel wat bepalingen die rechtstreeks of onrechtstreeks refereren naar de maatschappelijke verwachting t.a.v. de onderwijsinternaten (opdracht, erkenningsvoorwaarden, het Referentiekader voor Onderwijsinternaatkwaliteit (RiK), ...).
9. In het huidige landschap zijn er 8 verschillende soorten organisaties (min of meer 'erkenningvormen') met elk een eigen systematiek voor het toekennen van omkadering en werkingsmiddelen (drie daarvan zijn van toepassing op slechts '1' instelling).
10. Binnen het Ontwerp is er nog slechts één erkenningsvorm 'het onderwijsinternaat' met één algemeen geldende regeling voor omkadering en werkingsmiddelen (en de gehele regelgeving) waarbij er wel oog is voor objectieve verschillen die er kunnen zijn tussen verschillende onderwijsinternaten (bv. de introductie van doelgroepomkadering).
11. Het Ontwerp beoogt verder een gelijke behandeling van gelijke situaties, zowel wat de onderwijsinternaten als hun internen betreft. Het belang van de betrokken jongeren primeert. Vormen van discriminatie, zowel ten aanzien van de jongeren als ten aanzien van de besturen worden uitgesloten.
12. Onderwijsinternaten zijn zelfstandige organisaties die in partnerschap, met verschillende actoren, hun rol binnen het onderwijslandschap opnemen. Er wordt een beroep gedaan op het beleidsvoerend vermogen van de besturen en het personeel. Het Ontwerp is zo beperkt mogelijk gehouden en beoogt maximale autonomie voor de besturen en hun personeel bij het concreet organiseren en uitwerken van hun aanbod.
13. De volgende bepalingen van het Ontwerp hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens :

"Hoofdstuk 4. Inschrijvingen

Art. 14.

§1. Voorafgaand aan een inschrijving biedt het bestuur schriftelijk of elektronisch het reglement, vermeld in artikel 23, aan de betrokken personen¹ aan en geeft daarbij toelichting, als ze dat willen.

¹ betrokken personen: de ouders of de meerderjarige interne zelf;

De betrokken personen kunnen altijd een papieren versie van het reglement vragen.

§2. De interne is ingeschreven op het moment waarop het reglement door de betrokken personen voor akkoord wordt getekend.

§3. Bij elke wijziging van het reglement informeert het bestuur de betrokken personen schriftelijk of via elektronische drager over die wijziging en geeft daarbij toelichting, als de betrokken personen dat willen.

De betrokken personen geven dan hun akkoord.

De betrokken personen die erom verzoeken, ontvangen altijd een papieren versie van het reglement.

Als de betrokken personen zich met de wijziging niet akkoord verklaren, wordt aan de inschrijving van de interne een einde gesteld op het einde van het lopende schooljaar.

Een wijziging van het reglement kan op zijn vroegst uitwerking hebben in het daaropvolgende schooljaar, tenzij die wijziging het rechtstreekse gevolg is van nieuwe regelgeving.

§4. In afwijking van paragraaf 3 is geen akkoord van de betrokken personen vereist bij de mededeling van de omzetting van een voorlopige erkenning in een definitieve.

§5. Een bestuur schrijft een interne uit op eenvoudig verzoek van de betrokken personen.

Een bestuur kan, op eigen initiatief, een interne alleen uitschrijven op basis van een grond als vermeld in dit decreet.

Een bestuur dat een interne uitschrijft, deelt dat schriftelijk of elektronisch mee binnen een termijn van tien werkdagen aan de betrokken persoon.

Art. 15.

§1. Bij de inschrijving van een interne van wie het verblijf in het onderwijsinternaat kadert in jeugdhulpverlening, kan het reglement pas ondertekend worden door de betrokken personen na kwaliteitsvolle aanmelding en na de ondertekening door alle partijen van een afsprakenkader en ondersteuningsplan.

§2. Als het onderwijsinternaat na een gerealiseerde inschrijving kennisneemt van jeugdhulpverlening die al bestaat op het moment van de inschrijving, wordt alsnog binnen een periode van twintig werkdagen een afsprakenkader en ondersteuningsplan opgemaakt en ondertekend.

Als er geen afsprakenkader en ondersteuningsplan vastgelegd kan worden, wordt de interne automatisch uitgeschreven.

§3. Een afsprakenkader en ondersteuningsplan wordt ook opgemaakt als de noodzaak tot jeugdhulpverlening ontstaat na de inschrijving.

Het afsprakenkader en ondersteuningsplan wordt geëvalueerd en aangepast als door een wijziging van de hulpvraag van de interne er substantieel meer of minder bijkomende ondersteuning nodig is.

Als er geen afsprakenkader en ondersteuningsplan vastgelegd kan worden, wordt de inschrijving van de interne beëindigd op 30 juni van het lopende schooljaar.

§4. De Regering bepaalt voor het afsprakenkader en ondersteuningsplan:

- 1° de minimale inhoud;*
- 2° de minimale actoren die betrokken zijn bij de opmaak;*
- 3° de partners die het ondertekenen.*

§5. Partners die na bespreking het afsprakenkader en ondersteuningsplan niet ondertekenen, moeten dat tegenover de andere partners motiveren.

Art. 16.

Het bestuur registreert elke inschrijving binnen zeven kalenderdagen, uiterlijk op de eerste dag van het daadwerkelijke verblijf in het onderwijsinternaat, in de administratieve toepassingen voor de uitwisseling van gegevens van internen tussen onderwijsinternaten en de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap.

De registratie bevat minimaal de volgende gegevens:

- 1° de voor- en achternaam;*
- 2° de geboortedatum;*
- 3° de nationaliteit;*
- 4° het rijksregisternummer of bisnummer, dat is het identificatienummer van de sociale zekerheid voor de personen die rechten hebben binnen de Belgische sociale zekerheid, maar niet opgenomen zijn in het Rijksregister;*
- 5° het adres;*
- 6° de school waar de interne regelmatige leerling zal zijn op de dag van de start van het daadwerkelijke verblijf in het onderwijsinternaat;*
- 7° de datum en het tijdstip van de inschrijving;*
- 8° de datum van de voorziene start van het verblijf in het onderwijsinternaat;*
- 9° de aanwezigheid van een afsprakenkader en ondersteuningsplan als vermeld in artikel 15.*

De Regering kan bijkomende gegevens bepalen die geregistreerd moeten worden.

De bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap is de verwerkingsverantwoordelijke.

Art. 20.

§1. De betrokken personen kunnen beroep instellen tegen een beslissing tot definitieve uitsluiting.

De beroepsprocedure is vastgelegd in het reglement, vermeld in artikel 23, met behoud van de toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk.

De betrokken personen stellen het beroep in bij het bestuur. Het verzoekschrift wordt gedateerd en ondertekend en vermeldt ten minste het voorwerp van beroep met feitelijke omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren. Bij die omschrijving kunnen overtuigingsstukken gevoegd worden.

Het beroep wordt behandeld door een beroepscommissie.

§2. Het beroep, vermeld in paragraaf 1, leidt tot een van de volgende situaties:

- 1° de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid als:
 - a) de termijn voor de indiening van het beroep die in het reglement is opgenomen, is overschreden;*
 - b) het beroep niet voldoet aan de vormvereisten die opgenomen zijn in het reglement;**
- 2° de bevestiging van de definitieve uitsluiting of de vernietiging van de definitieve uitsluiting. Het bestuur aanvaardt de verantwoordelijkheid voor die beslissing van de beroepscommissie.*

§3. Het resultaat van het beroep wordt aan de betrokken personen gemotiveerd en ze worden er schriftelijk van op de hoogte gebracht binnen de vervaltermijn die bepaald is in het reglement.

Bij overschrijding van de vervaltermijn is de omstreden definitieve uitsluiting van rechtswege nietig.

Art. 23.

Een bestuur stelt voor het onderwijsinternaat een reglement op.

Het reglement bevat minstens de volgende elementen:

- 1° de missie en de visie van het onderwijsinternaat;*
- 2° de status van de erkenning, vermeld in artikel 7;*
- 3° de juridische aard en samenstelling van het bestuur en de wijze waarop ouders ermee in contact kunnen komen;*
- 4° de algemene organisatie, met minimaal:
 - a) het aanbod aan activiteiten, met minimaal de studiebegeleiding;*
 - b) het gebruik van het Nederlands;*
 - c) de indeling in leefgroepen (of andere organisatievormen);*
 - d) het gebruik van kamers en zalen;*
 - e) het gebruik van elektrische apparaten;*
 - f) de momenten van aankomst en vertrek;*
 - g) de bezoekenregeling;*
 - h) de richtlijnen over afwezigheden;*
 - i) de regels over opvang overdag, bij ziekte;*
 - j) het rookverbod en het beleid rond middelenmisbruik;**

5° *de onderlinge relatie tussen het onderwijsinternaat, de interne en de betrokken personen, met minimaal:*

- a) *wederzijdse afspraken over oudercontact, studie, welbevinden en sociaal contact;*
- b) *afspraken over informatie-uitwisseling, met het oog op de begeleiding van de interne als leerling van een school, tussen internen, ouders, onderwijsinternaten en derden, zoals de school van de interne en het daaraan verbonden CLB;*
- c) *de wijze waarop vorm gegeven wordt aan het recht op inspraak en participatie van internen en de betrokken personen;*
- d) *het recht op inzage door de betrokken personen en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de interne betrekking hebben;*
- e) *de wijze waarop bij wijziging van onderwijsinternaat informatie doorgegeven wordt aan het volgende onderwijsinternaat;*
- f) *de tuchtregeling met minimaal de mogelijkheid gehoord te worden, de decretaal bepaalde beroepsmogelijkheden en de mogelijkheid tot wraking in het kader van de tuchtprocedure;*
- g) *het aanspreekpunt grensoverschrijdend gedrag en het verdere verloop bij eventuele meldingen;*
- h) *de klachtenprocedure;*
- i) *de wijze waarop er een einde gesteld kan worden aan de inschrijving door de betrokken personen of door het onderwijsinternaat;*

6° *de financiële regeling, met inbegrip van:*

- a) *de persoonlijke bijdrage, vermeld in artikel 40 en 41, op jaarbasis, de betalingsmodaliteiten met minimaal de mogelijkheid om maandelijks te betalen en de wijze waarop dat aangevraagd kan worden;*
- b) *de eventueel gevraagde waarborg, vermeld in artikel 39, §2, en de modaliteiten ervan;*
- c) *de regeling als er niet gebruikgemaakt wordt of kan worden van het onderwijsinternaat;*
- d) *in voorkomend geval, de criteria voor de sociale maatregelen die in het onderwijsinternaat gehanteerd worden;*
- e) *de wijze waarop, in voorkomend geval, een sociale maatregel voor de kosten gevraagd kan worden;*
- f) *andere kosten als vermeld in artikel 42, die verbonden zijn aan activiteiten die aangeboden worden, en de betalingsmodaliteiten;*
- g) *de regeling bij het niet-betalen van voorgelegde rekeningen.*

Art. 105.

In artikel 44bis, §1, van hetzelfde decreet 2, ingevoegd bij het decreet van 9 juli 2021, wordt de zin “De persoonsgegevens hebben betrekking op leerlingen verbonden aan de onderwijsinstelling of begeleid door het centrum voor leerlingenbegeleiding en betreffen de gegevens die de onderwijsinstelling of het centrum voor leerlingenbegeleiding krachtens de onderwijs of CLB-reglementering in het dossier verwerken, zoals de administratieve gegevens, inschrijvingsgegevens, afwezigheden, studieresultaten en zorggegevens.” vervangen door

² decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs

de zinnen “De persoonsgegevens hebben betrekking op leerlingen die verbonden zijn aan de onderwijsinstelling of die begeleid worden door het centrum voor leerlingenbegeleiding, en op internen die ingeschreven zijn in een onderwijsinternaat. Het betreft de gegevens die de onderwijsinstelling, het onderwijsinternaat of het centrum voor leerlingenbegeleiding krachtens de onderwijs-, onderwijsinternaat- of CLB-reglementering in het dossier verwerkt, zoals de administratieve gegevens, inschrijvingsgegevens, afwezigheden, studieresultaten en zorggegevens.”.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

14. De VTC stelt vast dat de **personen** van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn:
- ouders of meerderjarige internen (artikelen 14,15, 16, 19);
 - leden van het bestuur van een onderwijsinternaat (artikel 23);
 - leerlingen verbonden aan een onderwijsinstelling of begeleid door een CLB en internen ingeschreven in een onderwijsinternaat (artikel 105);
- en dat het minstens de volgende **gegevens** lijkt te betreffen :
- contact- en identificatiegegevens (artikel 14, 15, 16, 19, 23,105);
 - opleidings- en verblijfsgegevens (artikel 16, 105);
 - zorggegevens (artikel 105).
15. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

16. Het decreet bevat geen bepalingen inzake de bescherming van persoonsgegevens.
17. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving - elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.
18. Het Ontwerp of de memorie vermelden niet expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden. De VTC gaat er van uit dat de gegevens verwerkt worden op basis van de rechtvaardigingsgrond “voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust”, met name informeren en begeleiden van internen en hun ouders, registreren van interne en behandelen van beroepen tegen uitsluitingen. De VTC beveelt aan om dit toe te voegen aan het Ontwerp of minstens aan de memorie.
19. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM³, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende

³ Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen⁴ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁵

20. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, c), AVG⁶, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk afgebakend zijn⁷. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.
21. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar de wetgeving kunnen verwezen worden voor die elementen.
22. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
23. Hierbij moet er op gelet worden dat in een eventueel uitvoeringsbesluit (mits delegatie aan de Vlaamse Regering) verdere modaliteiten kunnen worden bepaald, maar dat de essentie in het decreet zelf moet worden opgenomen, wat nu nog niet het geval is. De VTC verwijst naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof inzake delegatie door de wetgever⁸)

⁴ Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁵ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GwH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GwH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GwH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GwH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GwH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GwH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St, adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

⁶ “c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust;”

⁷ Artikel 6, 3, AVG. Voor wat punt e) betreft, bestaat de doelstelling van de verwerking in de vervulling van een taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht.

⁸ bv. GwH nr. 166/2011, 10 november 2011, overw. B.43.3 e.v., GwH nr. 158/2021, 18 november 2021, overw. B.8.4.2.

3. Doelbinding

24. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
25. De volgende doeleinden kunnen uit het Ontwerp of de memorie afgeleid worden :
- het inschrijven van een interne in het onderwijsinternaat (artikel 14 – 15 - 16 Ontwerp);
 - het voeren van een beroepsprocedure tegen een definitieve uitsluiting (artikel 20 Ontwerp);
 - het hebben van een rechtsgeldig reglement van een onderwijsinternaat (artikel 23 Ontwerp).
26. De doeleinden zijn dan ook welbepaald en transparant. Verder zijn de doeleinden die worden nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens over te gaan.
27. De VTC is van oordeel dat de doeleinden welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.

4. Verantwoordelijkheid

28. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
29. Het Ontwerp bevat geen specifieke en expliciete bepalingen. Het is nochtans van belang dat de betrokkenen perfect weten tot wie zich te richten met het oog op het uitoefenen en afdwingen van de hen door de AVG toegekende rechten. Dit dient dus in het Ontwerp opgenomen te worden.
30. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG)⁹ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.
31. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**¹⁰ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG.

⁹ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

¹⁰ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aanneam van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties

https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

32. De VTC verwijst in dit kader naar de punten :

3) wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. GEVOELIGE GEGEVENS [criteria 4 en 5];

7) wanneer er op grote schaal niet gepseudonimiseerde gegevens van kinderen en jongeren ingezameld worden of hun niet gepseudonimiseerde gegevens op systematische wijze worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken en voor de inzameling of uitwisseling niet alle doeleinden onderwijsdoeleinden zijn. KINDEREN EN JONGEREN [criteria 5 en 7];

33. De VTC wijst erop dat een GEB aan de VTC kan worden voorgelegd voor advies. Bij een hoog risico is de consultatie van de VTC verplicht¹¹.

5. Minimale gegevensverwerking

34. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

35. De **categorieën betrokkenen** zijn :

- ouders of meerderjarige internen (artikelen 14,15, 16, 19);
- leden van het bestuur van een onderwijsinstelling (artikel 23);
- leerlingen verbonden aan een onderwijsinstelling of begeleid door een CLB en internen ingeschreven in een onderwijsinstelling (artikel 105);

en de **categorieën gegevens** zijn :

- contact- en identificatiegegevens (artikel 14, 15, 16, 19, 23,105) : adres, emailadres, handtekening, voor- en achternaam, geboortedatum, nationaliteit, rijksregisternummer of bisnummer;
- opleidings- en verblijfsgegevens (artikel 16, 105): school, datum en tijdstip van inschrijving, afwezigheden, studieresultaten;
- zorggegevens (artikel 105).

36. De VTC stelt vast :

- In artikel 16 is sprake van nationaliteit, terwijl er geen verantwoording gegeven wordt waarom deze relevant is, ook niet in de memorie;
- In artikel 105 is sprake van afwezigheden en studieresultaten, terwijl er geen verantwoording gegeven wordt waarom deze relevant zijn, ook niet in de memorie. Verder is het niet duidelijk wat er bedoeld wordt met

¹¹ Artikel 36, AVG bepaalt dit als volgt: "Wanneer uit een gegevensbeschermingseffectbeoordeling krachtens artikel 35 blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren indien de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de toezichhoudende autoriteit."

“inschrijvingsgegevens, administratieve gegevens, zorggegevens” zodat dit alleszins verduidelijkt dient te worden.

37. In geval onder deze gegevens ook gevoelige gegevens in de zin van artikel 9 AVG begrepen dienen te worden – wat op heden niet duidelijk is – wijst de VTC er nog op dat bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikelen 9 en 10 AVG behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van de artikelen 9 en 10, §2, WVG die aangeven welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
- de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
38. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling.
39. Wat de ontvangers betreft: de onderwijsinternaten, CLB, school, inspecteurs van de onderwijsinspectie.
40. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden.
41. De VTC wijst erop dat optioneel advies aan haar kan gevraagd worden over een ontwerpprotocol.
42. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
43. Wat de **bewaartermijn** betreft, merkt de VTC op dat die niet vastgelegd wordt. Het moet evenwel duidelijk zijn hoelang de verwerkingsverantwoordelijke mag bijhouden. Hiervoor moet enerzijds gekeken worden naar de eventueel toepasselijke archiefwetgeving en anderzijds een proportionaliteitsafweging worden gemaakt.
44. In het licht van artikel 6.3 van de AVG, adviseert de VTC om in het Ontwerp de maximale bewaartermijn(en) van de met het oog op de onderscheiden doeleinden voor deze verwerking van persoonsgegevens te voorzien, of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijn(en) te bepalen.

6. Juistheid

45. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
46. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiertoe de nodige maatregelen nemen.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

47. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.

48. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 40, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

49. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
50. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens niet duidelijk afgebakend zijn en het mogelijk delicate gegevens/bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreft een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
51. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
52. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹² ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹³ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹⁴ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹⁵.
53. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁶.
54. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de decreetgever of in een later stadium (mits delegatie), de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren¹⁷.

¹² Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹³ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹⁴ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschiede instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹⁵ *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹⁶ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

¹⁷ Dit kan eventueel ook in een ministerieel besluit of een omzendbrief.

III. BESLUIT

55. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- de rechtvaardigingsgrond voegen aan het Ontwerp of de memorie (luik 2);
- de verwerkingsverantwoordelijke opnemen in het Ontwerp (luik 4);
- het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (luik 4);
- verantwoorden waarom nationaliteit, afwezigheden en studieresultaten verwerkt worden (luik 5);
- verduidelijken wat er bedoeld wordt met “inschrijvingsgegevens, administratieve gegevens, zorggegevens” (luik 5);
- het bepalen van de bewaartermijn, minstens van criteria die toelaten de bewaartermijn te bepalen (luik 5);
- de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6);
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7).

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door:Hans Graux (Signature)
Getekend op:2022-09-15 12:30:56 +02:0
Reden:Ik keur dit document goed

